

Finnan konsortioryhmän kokous

Aika: torstai 14.5.2020 klo 10.00–13.00

Paikka: Etäyhteys

Osallistujat:

konsortioryhmän puheenjohtaja: kehittämisspäällikkö Matti Sarmela, Valtakunnalliset kehittämisspalvelut
konsortioryhmän varapuheenjohtaja: yli-intendentti Ismo Malinen, Museovirasto
informaatikko Hanna Saario, Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjasto
kirjastonjohtaja Heli Kautonen, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto
palvelujohtaja Johanna Lilja, Kansalliskirjasto
palvelupäällikkö Tiina Jounio, Oulun yliopiston kirjasto
palvelujohtaja Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto, Kirjastoverkkopalvelut
johtaja Päivi Hirvonen, Kansallisarkisto
apulaisjohtaja Mikko Kuutti, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti
arkistonjohtaja Kristina Linnovaara, Svenska litteratursällskapet i Finland r.f.
erikoistutkija Hanna-Leena Paloposki, Kansallisgalleria
erikoissuunnittelija Kimmo Kestinen, Työväenmuseo Werstas
arkistopäällikkö Elina Selkälä, Yle arkisto
toiminnanjohtaja Tarmo Toikkanen, Open Knowledge Finland
kehittämisspäällikkö Tero Huttunen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Poissa:

GLAM-koordinaattori Susanna Ånäs, WikimediaSuomi

Kutsutut asiantuntijat

tietojärjestelmäpäällikkö Bjarne Beckmann, Kansalliskirjasto
viestinnän asiantuntija Laura Helle, Kansalliskirjasto
palvelusuunnittelija Kaija Kovanen, Kansalliskirjasto
kehittämisspäällikkö Erkki Tolonen, Kansalliskirjasto
johtava palvelusuunnittelija Maria Virtanen, Kansalliskirjasto
suunnittelija Anne Järvinen, Kansalliskirjasto (sihteeri)
koulutussihteeri Laura Lipponen (etäyhteystekniikka)

ASIALISTA

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja asialistan hyväksyminen

Esittely

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat. Asialista hyväksytään.

Esitys

Avataan kokous, puheenjohtaja toteaa osallistujat ja hyväksytään asialista. Todetaan edellisen kokouksen muistio.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.04. Osallistujat todettiin. Asialista hyväksyttiin.

2. Finnan kehityslinjaukset vuosille 2021–2024

Esittely

Erkki Tolonen esittelee Finnan kehityslinjauksia vuosille 2021–2024.

Liite 1: [Finnan kehityslinjaukset 2021–2024](#)

Esitys

Tiedoksi ja keskusteltavaksi.

Käsittely

Keskustelua:

- Puheenjohtaja totesi, että poikkeustila on testannut, millainen kestävyys KAM-sektorin digitaalisilla palveluilla on. Lisäksi on hyvä varautua entistä paremmin myös siihen, jos kysymyksessä olisi ollut digitaalinen virus.
- Todettiin, että oppimisen tuki on merkittävää uudessa visiossa, lisäksi mm. suurten kaupunkien OmaData-pilottiin myönnetty rahoitusta.
- Kansalliskirjastosta kiitettiin kaikkia visiotyöhön osallistuneita. Visiossa nyt mukana sellaisia asioita, joilla on pitkä kehityshistoria, mutta nyt konkretisoituvat myös kansallisella tasolla.
- Museoviraston edustaja kiitti konkreettisista esityksistä ja tiedusteli aikatauluista. Finnasta todettiin, että aikatauluja suunnitellaan yhdessä ja viimeistään kussakin asiassa etenemistä edeltävänä vuonna tuodaan konkreettinen tarve esiin konsortioryhmän kokouksessa.

- Visiotyöstä nostettiin esiin myös, että poikkeusaikana on korostunut luotettavan tiedon ja aineiston tarve, digitaalisen kulttuuriperinnön merkitys kansansivistykselle.
- Erikoiskirjastoista todettiin, että digitaalisia palveluita on kaivattu, mutta myös fyysisiä aineistoja. Aineistojen avoimeksi saattaminen yhdistää kaikkia Finnassa mukana olevia. Erityiskirjastojen kentällä on nyt näkynyt, että on voitu tarjota aineistoja vain omille asiakkaille. Avoimilla aineistoilla pystytään vastaamaan luotettavan tiedon tarpeeseen.
- Kansalliskirjastosta todettiin, että FinELib-konsortiolla avoimen julkaisemisen edistäminen tärkeää, tutkimusaineistojen ohien tulossa myös ammattikirjallisuus.

3. Pyöreän pöydän kierros poikkeustilanteen vaikutuksesta

Esittely

Miten koronatilanne näkyy arkistoissa, kirjastoissa, museoissa, Finnassa ja intressiryhmissä? Kokoukseen osallistujat kertovat lyhyesti vaikutuksista toimialansa ja organisaationsa tilanteeseen.

Esitys

Pyöreän pöydän kierros.

Käsittely

Keskustelua:

- Matti Sarmela, Valtakunnalliset kehittämisspalvelut: Tilanteeseen ei oltu varauduttu, myös toimipisteiden avaaminen uudelleen tuli yllätyksenä. Kirjastot.fi-palveluiden käyttö kasvoi huomattavasti, kasvuprosentit 24-147 välillä. Yleisten kirjastojen lisensoitujen digisisältöjen (erityisesti e-lehdet) kysyntä lisääntyi merkittävästi. Kirjastot tuottivat poikkeustilanteen Sanasto-sopimuksella kirjallisuusvideoita. Valtakunnallista e-kirjakokoelmaa ja -varausjonoa päästään pilotoimaan.
- Ismo Malinen, Museovirasto: Museoissa aivan sama tilanne. Kiinniolo on taloudellisesti iso asia, myös kansainvälisesti. Nemo-organisaation ja Museoviraston omassa selvityksessä näkyy, kuinka nopeasti museot pystyivät sopeutumaan digitaalisuuden vuoksi tilanteeseen. Suomessa digitaalisten palveluiden käyttäjäkunta on melko vakiintunutta. Nyt on näkynyt esimerkiksi lisääntynyt kiinnostus arkeologisiin kohteisiin, kun lehdistö nostanut niitä esiin.
- Hanna Saario, Diakonia-ammattikorkeakoulun kirjasto: Yllätys oli täydellinen. Ammattikorkeakoulut siirtyivät melko ketterästi verkkoon, sillä palvelut ovat siellä olleet jo kauan. Painettuakin aineistoa tarvitaan, mutta se vaihtelee koulutusaloittain, joillakin aloilla on paljon painettua materiaaleja. Aluksi jaettiin kirjakasseja ulos, mutta se lopetettiin. E-aineistojen hankintoja selvitettiin, korvaavaa aineistoa hankittiin käyttöön, verkossa

tapahtui tiedonhankinnan ohjaus. Chat-palvelun aikoja pidennettiin. Digiaineistojen toimivuus ollut hyvä. Pakko on paras muusa!

- Heli Kautonen, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto
Erikoiskirjastot ovat monimuotoinen verkosto, johon poikkeusaika on vaikuttanut eri tavoin. Joillakin palvelut ovat jo ennestään olleet digitaalisina, joten niihin vaikutukset eivät ole olleet suuria. Osalle poikkeustila on tuottanut kiirettä, osa on tuottanut viranomaistietoa, ja henkilökunta on ollut kovin työllistetty, SKS:ssä poikkeuksellista, että e-aineistot ovat olleet saatavilla vain omalle väelle, muut joutuneet tyhjän päälle. Finnan avoimia aineistoja on pystytty tarjoamaan kaikille. Osa kirjoista vain fyysisinä, ja niitä on tarjottu noutopalveluna tutkijoille ja opiskelijoille. Tärkeänä viestinä vaalia monimuotoisuutta.
- Johanna Lilja, Kansalliskirjasto: 16.3. Helsingin yliopisto neuvoi sulkemaan kaikki tilat, myös Mikkelissä olevat kirjaston tilat. Kysymyksiä tekijänoikeuden alaisista teoksista, tänä aikana ei ole saatu niitä käyttöön. Ongelmana fyysisen aineiston kasautuminen 14.5. klo 12.00 käynnistyy lainaustoiminta. Avoimen tiedon ja tieteen näkyvyys ollut keskeistä (tiedotteet). Kirjallisuus näkyy nyt mediassa kulttuurisivuilla. Kulttuuriperintö, tiede ja kirjallisuus ovat ihmisille tärkeitä.
- Tiina Jounio, Oulun yliopiston kirjasto: Etätöyöhön ja etäopetukseen siirtyminen rytinällä. Digitaalisen ohella painettua aineistoakin tarvitaan. Myös kassilainausta on ollut, opinnäytteisiin on annettu aineistoa lainaan. E-kirjojen vierastaminen on loppunut. Kirjastoon on hankittu myös uutta, sopimusehdot ja -hinnat eivät aina olleet järkeviä. Yllätyksenä tuli, että ruotsinkielistä aineistoa on ollut hankittuna vain painettuna, nyt poikkeusoloissa ollut vaikea löytää ruotsinkielistä. e-aineistoa. On pystytty palvelemaan poikkeusaikana hyvin.
- Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto: Kirjastoverkkopalveluissa tuotetaan digitaalisia palveluja. Avoimet aineistot (jo vuodesta 2016) ja julkaisuarkistoaineistot olleet käytettävissä. Nyt nähdään mahdollisuuksia, etsitään uutta normaalia esim. etätöyöskentelyyn ja etätapahtumiin. Tämä kytkeytyy kestävään kehitykseen. Uusi toimintatapa kesän jälkeen myös työyhteisöön.
- Päivi Hirvonen, Kansallisarkisto: Monenlaisia asiakkaita, monenlaisia tarpeita. Tutkijasalit olleet suljettuina 16.3. lähtien, samoin Astia-palvelun tilaukset. Verkkopalvelu on ollut avoinna, joten tietopyyntöjä, jäljenteitä yms. on voitu tehdä. Kaikkia ei kuitenkaan ole digitoituna, henkilökunnan on käytävä toimipaikoissa.
- Mikko Kuutti, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti: Asiakaspalvelu on ollut minimissä. Oodi on kiinni, joten Kino Regina myös. Kesän esitistöiminta menee uusiksi. Arkistopalvelut valokuvien osalta ovat digitaalisia, elokuvatekijät ja -tutkijat ovat käyneet virastolla, Elonetin käyttö on noussut 20 prosenttia.
- Kristina Linnovaara, Svenska litteratursällskapet i Finland r.f.: Tutkijoilla suuri tarve päästä fyysisen aineiston luo. Vain pieni prosentti aineistoista digitaalisena, digitaalisen palvelun kävijämäärät ovat lisääntyneet. Aineiston prosessia mietitty jo aiemmin, esim. metadatan siirron automatisointi.

- Hanna-Leena Paloposki, Kansallisgalleria: Museot suljettiin, ja siitä seurasi säästötoimia, sillä yleisöt ja näyttelyt ovat keskeisiä tulomuodostukselle. Työt ovat jatkuneet, projekteja on viety eteenpäin. Tutkijapalvelua on hoidettu sähköisesti mahdollisuuksien mukaan, arkistoaineistoihin on tutustuttava kuitenkin pääosin paikan päällä. Suomi avaa toimipaikkansa Pohjoismaista ensimmäisenä. 11/2019 lanseerattiin uusi sivusto, jota on jatkoehitetty poikkeusaikana. Verkkoon on tuotettu uusia sisältöjä mm. digitaalisia opastuksia. Istuntojen määrä on kolminkertaistunut. Somepostauksilla on ollut näkyvää merkitystä.
- Kimmo Kestinen, Työväenmuseo Werstas: Koronatilanne on aiheuttanut museoille taloudellisia ongelmia. Erityisesti ne museot, joiden tulomuodostuksessa pääsymaksutulot ovat merkittävässä asemassa, ovat kärsineet. Taloudellisten syiden vuoksi monessa museossa on turvauduttu lomautuksiin ja muihin säästötoimiin. Werstaan toimipisteistä vain Lenin-museo on pääsymaksullinen. Pääsymaksuton Werstas-toimipistekin kärsii tilanteesta, koska museo kerää omarahoitusta tilavuokralla, joka myös on kokonaan pysähdyksissä. Kesän näyttelyitä on valmisteltu. Korona-aika on siinäkin mielessä erikoinen aika, että nyt kun yleisö ei pääse kuin museoiden virtuaalisiin näyttelyihin, kokoelmatiedot nousevat suurempaan rooliin. Tilanne muuttuu tietenkin normaaliksi, kun museot avautuvat fyysisinä laitoksina, mutta auttaa ehkä näkemään, ettei näyttelyjä synny ilman kokoelmia.
- Elina Selkälä, Yle arkisto: Julkisen palvelun tehtävä hoidetaan, arkistolla on myös ulkoisia asiakkaita Ylen lisäksi, asiakaspalvelu on toiminut vain etänä. Paikan päällä on ollut työntekijöitä, jotka digitoivat aineistoja. Tietopalvelussa on ollut kysyntää, arkistoaineistojen kysyntä on lisääntynyt.
- Tarmo Toikkanen, Open Knowledge Finland: Toimintaan ei juurikaan kuulu asiakaspalvelua. Suuri ponnistus Hack4Fi jouduttiin perumaan. On oltu aktiivisia avoimen datan ja avoimen tiedon näkökulmasta. Myös seuranta-appien tietoturva-asioihin on paneuduttu.
- Tero Huttunen, opetus- ja kulttuuriministeriö: Tullut paljon kysymyksiä, etenkin perusopetuksen siirtymisestä etäopetukseen. Näihin on vastattu monenlaisella tiedottamisella. Etäopetusmateriaalien tarve ollut suurta.

4. Katsaus Finnan ajankohtaiseen tilanteeseen

Esittely

Erkki Tolonen esittelee Finnan ajankohtaista tilannetta.

Liite 2: [Finnan ajankohtainen tilanne](#)

Esitys

Tiedoksi ja keskusteltavaksi.

Käsittely

Esittelyssä kerrottiin tiiviisti pääkohdat.

- Muistutettiin Museo3D-ohjeistuksesta ja sen kommentoinnista, Museovirasto on vastannut ja jakanut kyselyä eteenpäin.
- Tiedusteltiin, millaista kumppania IIF-pilottiin ollaan hakemassa. Vastattiin, että taustajärjestelmäpuoli asettaa rajoituksia (vaatimukset palvelimelle).

5. Finna ja e-julkaisut (korkeakoulukirjastot)

Esittely

Kaija Kovanen kertoo Korkeakoulukirjastojen sähköiset aineistot -työpaketista Finnassa.

Liite 3: [Finna ja korkeakoulukirjastojen e-julkaisut](#)

Esitys

Tiedoksi.

6. Uudet sopimusratkaisut

Esittely

Maria Virtanen kertoo uusista sopimusratkaisuista ja prosessin etenemisestä.

Liite 4: [Uusia sopimusratkaisuja](#)

Esitys

Tiedoksi.

Päätös

Sovittiin, että pidetään keskitetyn indeksiin muutokseen liittyvän sopimusasian takia ylimääräinen sähköpostikokous kesäkuussa

7. Tiedotusasiat

- [Kirjastoverkkopalvelut 2019 -raportti](#) / Kristiina Hormia-Poutanen
- Finna-palveluiden visiokalvot saatavilla
  - o [suomeksi](#)
  - o [ruotsiksi](#)
  - o [englanniksi](#)

- Kevätkauden toteutuneita tapahtumia:
  - o [Webinaari korkeakoulu- ja erikoiskirjastoille 11.3.](#)
  - o [Museoiden Finna-foorumi 22.4.2020](#)
  - o Yleisten kirjastojen sektoritapaaminen 23.4.2020
  - o Korkeakoulu- ja erikoiskirjastojen sektoritapaaminen 24.4.2020
  - o [Arkistojen sektoritapaaminen 28.4.2020](#)
  - o [Finnan peruskoulutus 5.5.2020](#)
  - o [Hallintaliittymän peruskoulutus 6.5.2020](#)
  - o [Hallintaliittymän syventävä koulutus 7.5.2020](#)
  - o [Missä mennään webinaari 12.5.2020](#)
- Tulevia tapahtumia:
  - o Metatietovisio-webinaari, syksy 2020
  - o PCI:stä CDI:hin -koulutus 12.6.2020 (uusi ajankohta 25.8.)
- Tapahtumien ja koulutusten lisätiedot ja linkit materiaaleihin ja tallenteisiin löydät [Finnan asiakaswikistä](#).

8. Muut asiat

- [Finna-konsortioryhmän kokoukset 2020](#).

9. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.54.

LIITTEET JA TAUSTA-AINEISTOT

Liite 1: Finnan kehityslinjaukset 2021–2024

https://www.kiwi.fi/download/attachments/167051399/kehityslinjaukset_ja_visio-konsortio-2020-05-14_jako.pptx?version=1&modificationDate=1589286557151&api=v2

Liite 2: Finnan ajankohtainen tilanne

https://www.kiwi.fi/download/attachments/167051399/Finna-Tilannekatsaus_konsortio_2020-05-14.pptx?version=1&modificationDate=1589314493954&api=v2

Liite 3: Finna ja korkeakoulukirjastojen e-julkaisut

https://www.kiwi.fi/download/attachments/167051399/Finna%20ja%20korkeakoulukirjastojen%20e-julkaisut_14.5.2020.pptx?version=1&modificationDate=1589377681588&api=v2

Liite 4: Uusia sopimusratkaisuja

<https://www.kiwi.fi/download/attachments/167051399/Uusia%20sopimusratkaisuja%2020200514.pptx?version=1&modificationDate=1589431405934&api=v2>

Kirjastoverkkopalvelut 2019 -raportti

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202003309612>